

Nr. 11(181)

Bazūne

Latvijas Neredzīgo bibliotēkas avīzīte
par notikumiem bibliotēkas dzīvē

2026. gada 2. novembris

KAD MĒRĶIS IR SASNIEGTS

Gunta Bite
Avīzītes «Bazūne» redaktore

Savulaik «Bazūne» radās ar pavisam konkrētu mērķi — palīdzēt Latvijas Neredzīgo bibliotēkai kļūt redzamākai un sadzirdētai. Gadiem ilgi bibliotēka bija strādājusi klusi, un par tās darbu, iespējām un nozīmi zināja salīdzinoši maz cilvēku. Tik maz, ka savulaik pat Kultūras ministrijā tika apsvērta bibliotēkas pievienošana citai iestādei, apvienošana vai pat likvidēšana.

Tāpēc bija svarīgi ne tikai mainīt sava darba formātu, bet arī stāstīt par paveikto. Parādīt, ka Latvijas Neredzīgo bibliotēka nav tikai vieta, kur glabājas grāmatas. Tā ir iestāde, kas nemitīgi attīstās, meklē jaunus risinājumus un palīdz cilvēkiem ar dažādām lasīšanas iespējām nezaudēt saikni ar literatūru.

«Bazūne» kļuva par vienu no veidiem, kā šo stāstu nodot plašākai sabiedrībai. Tās idejas autores biju es un mana kolēģe Zane Daugule, kura izmantojot rubriku «Pietuka Krustiņš» ar citātiem no «Mērnieku laikiem» tēlaini atspoguļoja tā laika pārmaiņas, izaicinājumus un cīņu par bibliotēkas pastāvēšanu un attīstību. Aiz katra notikuma, aiz katra sasnieguma un katras izcīnītās uzvaras stāvēja cilvēki. Viņu darbs, neatlaidība un ieguldījums palicis iemūžināts «Bazūnes» lappusēs.

Šodien varam ar gandarījumu teikt, ka situācija ir mainījusies. Latvijas Neredzīgo bibliotēkas vārds ir kļuvis atpazīstams, un direktores Andras Jākobsones vadībā bibliotēka strauji attīstās, paplašinot gan savus pakalpojumus, gan sadarbības iespējas. Bibliotēka vairs nav klusā iestāde, par kuras darbu zina tikai retais.

Tāpēc uzskatu, ka 15 gadu laikā «Bazūne» savu sākotnējo mērķi ir sasniegusi. Tā ir palīdzējusi bibliotēkai kļūt redzamākai, bet vienlaikus kļuvusi arī par sava laika liecinieci, kuras lappusēs saglabāta nozīmīga bibliotēkas vēstures daļa. «Bazūni» iemīļoja ne tikai lasītāji, bet arī rakstu autori.

Taču laiks nestāv uz vietas. Mainās bibliotēka, mainās lasītāju vajadzības un veidi, kā cilvēki iegūst informāciju. Tāpēc pienācis brīdis arī mums meklēt jaunus ceļus, kā uzrunāt sabiedrību un iepazīstināt ar bibliotēkas darbu.

Viens no šādiem jaunumiem būs «Pielāgoto grāmatu katalogs», kas, sākot ar 2027. gadu, iznāks katru februāri. Tas būs jauns veids, kā iepazīstināt lasītājus ar bibliotēkas piedāvājumu un palīdzēt atrast sev piemērotāko literatūru. Īpaši svarīgi tas ir tāpēc, ka mūsu

bibliotēkā var atrast sešu dažādu pielāgojuma veidu grāmatas: audioformātā, Braila rakstā, digitālajā Braila rakstā, palielinātā drukā, vieglajā valodā un zīmju valodā. Katalogs palīdzēs lasītājiem atrast tieši sev atbilstošās grāmatas.

Vairāk par jauno katalogu pastāstīsim «Bazūnes» pēdējā numurā.

Bet pagaidām mūsu «Bazūne» vēl nav nolikusi spalvu. Tāpēc aicinu iepazīties ar divu «Bazūnei» svarīgu cilvēku pārdomām. Viena no viņiem ir avīzītes krustmāte Zane Daugule, kura stāvēja pie «Bazūnes» šūpuļa un *komunicēja* caur Pietuka Krustiņu. Savukārt otrs ir tagadējais Braila raksta redaktors un vairāku rakstu autors Edijs Fuksis.

BIBLIOTĒKAS ZIŅAS

«BAZŪNEI» PELNĪTĀ ATPŪTĀ AIZEJOT

Zane Daugule
avīzītes krustmāte, dzejniece

Ar avīzītes krustmātes tiesībām paziņoju sekojošo — ikvienam būs sūri grūti un sviedriem vaigā savu dienišķo darba gadu skrējienu skriet, bet, kad nu ir laiks atpūtai, tad atpūsties arī ir jāiet! Un jāatpūšas no sirds, tad arī miesai par to būs prieks!

«Bazūne» dzima, lai bazūnētu par taisnīgu ceļu un lēmumiem ikvienam pilsonim un par godīgu attieksmi pret sevi, savu kolēģi un savu lasītāju. Rubrikai par Pietuka Krustiņa gaitām un domām sekoja tuvi un tāli (daži pat no izlasītā kļuva bāli). Un pat tad, kad Pietuka Krustiņš devās savās gaitās plašajā pasaulē, tik un tā brāļu Kaudzīšu «Mērnieku laiku» tēlu nekad nenovecojošās idejas un risinājumi kalpoja par tālāko attīstības ceļu Latvijas Neredzīgo bibliotēkai.

Avīze savā ziņā bija revolucionārs bibliotēkas vietējais izdevums, kurš mūsu bibliotēku padarīja unikālāku, nekā ļaudis bija paraduši par mums domāt. Mums bija sava īpaša avīzīte, kas vēlāk pārtapa informatīvā izdevumā bibliotēkas lasītājiem. Tieši tāpēc man gribas ticēt un cerēt, ka sava mūža 15 gados izdevums attaisnoja gan to aizsācēju, gan veidotāju, gan lasītāju cerības.

Salīdzinot ar cilvēka mūžu mūsdienās, 15 gadi kādam varētu šķist nieks. Tomēr preses izdevuma aktīvais mūžs 15 gadu garumā — tas savā ziņā ir pat rekords. Te apzināti lietoju vārdu «aktīvais», jo ticu un ceru, ka «Bazūnē» iedibinātā tradīcija — paust, vēstīt, atklāt un rosināt, joprojām turpinās dzīvot visos, kuriem avīzīte kaut ko nozīmēja.

Šorīt piezvanīja arī Pietuka Krustiņš. Jā, mēs joprojām regulāri sazvanāmies. Viņš tagad ir sirms un mazliet salīcis onkulītis, tomēr gara spars un spēks viņā nemirstīgs. Balsī, mazliet gan šļupstošā, tomēr jaušams optimisms.

«Vai zini, ko? Kas vairs nevar bazūnēt, var stabulēt. Skriet vairs nevar, bet stabulīti var izgrebt un pūst, svilpot, līdz kādu dienu var likties, ka bazūnes atkal piepilda mūsu mīļo Univerzumu. Pūšam tālāk!» Lūdzu Pietuka Krustiņu pasveicināt no mums visiem arī Ķenci, Prātnieku un visus pārējos. Ar viņa

«paldies» kopā saņēmu arī atpakaļsveicienu bibliotēkas kolektīvam un lasītājiem. *«Dzīve ir raiba kā dzeņa vēders. Notikumi nomaina viens otru tik raiti, ka es pats visam līdzi netieku, bet, kā sacīt jāsaka — katram savs laiks un viss, kas notiek, lai notiek uz labu!»*

No sirds pievienojos savam draugam Pietuka Krustiņam un novēlu — lai viss notiek uz labu un turpinās!

«BAZŪNE» KĀ ATMIŅU VĀCELĪTE

Edijs Fuksis
Braila raksta grāmatu redaktors

Ir diezgan savādi rakstīt par kaut ko, kas tik ilgi ir bijis mums līdzās esošs, par to, ka reiz viens nozīmīgs posms ir noslēdzies.

Ar vārdu «Bazūne» jau ilgus gadus man saistās katra mēneša pirmās dienas, gluži kā algas diena. Vienmēr zināju, ka būs jauns numurs. Atvēršu to un uzzināšu, kas šomēnes notiks mūsu bibliotēkā, kādas jaunas grāmatas ir iespējams aplūkot mūsu krājumā, kādi pasākumi aizvadīti un kādi vēl tikai plānojas. Tas bija tik ierasti, ka nekad neaizdomājos, cik ilgi tā jau ir. Tikai tagad saprotu, cik ļoti pie šīs sajūtas esam pieraduši.

Visticamāk, daudzi mani atceras dziedot uz skatuves, varbūt arī kā pāris publikāciju autoru, daži būs pamanījuši, ka ikdienā es strādāju Latvijas Neredzīgo bibliotēkā ar grāmatām Braila rakstā. Varētu šķist, ka es par bibliotēkas dzīvi zinu pilnīgi visu, arī bez mūsu avīzītes. Taču tā gluži nav. «Bazūne» vienmēr ir bijusi kas vairāk nekā vienkārši informatīvu ziņu kopsavilkums. Tā parādīja bibliotēku no dažāda skatpunkta — caur dažādu personu prizmu.

Kā vienkāršam neredzīgam lasītājam, man vienmēr ir bijusi sajūta, ka neredzīgo bibliotēka nav vienīgi vieta, kur tikai atnākt palasīt grāmatu. Tā vienmēr ir bijusi vieta, kur notiek mijiedarbība. Vieni nāk pēc kādas jaunas grāmatas, citi atnāk uz tikšanos ar kādu rakstnieku, vēl kāds ierodas vienkārši aprunāties par sev interesējošām tēmām kādā tematiskajā lasītāju pēcpusdienā. Gadu gaitā esmu sapratis, ka bibliotēkas lielākā vērtība nav tikai grāmatās. Tā ir mūsu cilvēkos, kas ir mums līdzās. Sanākot kopā dažādos notikumos, par kuriem uzzinājām tieši «Bazūnes» publikācijās, no daudziem varējām smelties iedvesmu nākotnes idejām un paskatīties uz dzīvi citādāk.

To ļoti labi var sajust, pārlasot vecos «Bazūnes» numurus. Pirms kāda laika nolēmu tos nedaudz pāršķirstīt. Domāju, pārlapošu dažus numurus, bet nemanot aizlasījos daudz vairāk, nekā biju plānojis, gremdējoties atmiņās. Vienā brīdī pieķēru sevi pie domas, ka patiesībā lasu tādu kā atmiņu vācelīti, uz kuru ir patīkami un vērtīgi atskatīties.

Lasot šos daudzos rakstus pēc vairākiem gadiem, secinu, cik tomēr ātri šķietami rit laiks. Lietas, kas toreiz šķita pavisam neiedomājami paveicamas, šodien lasu ar sajūtām, domājot par to, ka patiesībā daudzas lietas ir paveiktas, kas bez cilvēku atbalsta nebūtu iespējamas. Nāk atmiņā «Kafijas pauze» ar Zigmaru Liepiņu. Es sākumā kā neticamu repliku vai joku pateicu, ka vajadzētu uzaicināt Zigmaru pie mums uz bibliotēku, un pēc kāda ilgāka laiciņa

tas tiešām arī tika realizēts. Par komponistu tika pielāgota grāmata «Mūzaīka» Braila rakstā un ieskaņota audio formātā, par kuru tika publicēts raksts kādā no «Bazūnes» numuriem. Pietiek izlasīt dažas rindkopas, un atmiņā atgriežas notikumi, sarunas un to dienu noskaņa.

Man ir liels prieks par to, ka «Bazūnē» bija vieta, kur tika dota iespēja paust savas domas un sajūtas par izlasīto. Ar interesi lasīju Hermas Cīrules rakstus par grāmatām. Viņa prata par tām uzrakstīt tā, ka gribējās paņemt konkrēto grāmatu un izlasīt pašam. Tāpat vienmēr gaidīju Vinetas Bites un Dinijas Bites publikācijas. Katram autoram bija savs skatījums, un tieši tas padarīja «Bazūni» tik interesantu.

Arī man bija iespēja pievienoties autoru pulciņam. Neesmu rakstījis daudz, taču katra publikācija, ko biju uzrakstījis, vēlāk man nozīmēja daudz lielāku vērtību, nekā sākumā biju domājis. Jo pēc savas būtības neesmu ne rakstnieks, ne arī publicists, tamdēļ šis process man prasīja lielāku piepūli nekā šīs jomas profesionāļiem. Patīkama bija nevis ideja, ka mans vārds ir nopublicēts avīzē, bet apziņa, ka varu dalīties ar to, kas man pašam šķiet svarīgs, varbūt pat iedrošinot izlasīt kādu grāmatu, par ko esmu uzrakstījis savu redzējumu.

«Bazūne» bija par grāmatām, par bibliotēku, par personībām. Domāju, ka tieši tas arī bija «Bazūnes» panākums. Varbūt tieši tāpēc tā nekad nešķita sveša vai pārāk formāla.

Pēdējos gados bibliotēka ir ļoti mainījusies, labā nozīmē. Ir vairāk kļuvušas pieejamas jaunas tehnoloģijas, digitālie resursi un audiogrāmatas, daudz kas notiek citādi nekā pirms desmit vai piecpadsmit gadiem. Taču viena lieta ir palikusi nemainīga. Aiz katra literārā izdevuma, katra pasākuma un katras ieceres joprojām ir cilvēki. To «Bazūne» prata parādīt īpaši labi.

Šodien, kad iznāk priekšpēdējais numurs, man nav sajūta, ka kaut kas būtu zudis neatgriezeniski. Drīzāk šķiet, ka noslēdzas viens skaists posms. Arhīvā ir atrodami visi avīzītes numuri, un ik pa laikam tos varam atvērt. Droši vien meklēsim kādu konkrētu rakstu, bet atradīsim daudz vairāk. Atcerēsimies cilvēkus, notikumus un sajūtas, kuras ikdienas steigā jau būs piemirsušās.

Esmu priecīgs, ka arī man bija iespēja būt pavisam nelielam gabaliņam no kopējās «Bazūnes» puzles.

Paldies Guntai par šī visa kūrēšanu, lai viss izskatītos tieši tik kompakti un interesanti! Paldies par sajūtu, ka bibliotēka vienmēr ir dzīva, kamēr tajā ir cilvēki, kuri lasa, raksta un viens otrā ieklausās.

Bazūne

Latvijas Neredzīgo bibliotēkas bezmaksas avīzīte

Izdota Braila un pielāgotās drukas nodaļā. Iznāk reizi mēnesī.
Redaktore Gunta Bite.
E-pasts: gunta.bite@lnerb.gov.lv
Mājaslapa: www.neredzigobiblioteka.lv sadaļā *Digitālā bibliotēka*
Tālr. 67522131
Publicētie materiāli ne vienmēr atspoguļo redakcijas viedokli.
Par publikācijām atbildīgi paši autori.